

50 LET NA RADIOAMATERSKIH FREKVENCAH

Toni Stipančič, S53BH

Minilo je pol stoletja, odkar sem vzpostavil prvo radioamatersko zvezo - klicni znak YU3FMN, zgodilo pa se je natančno 16. februarja 1950 ob 2350 UTC ali GMT, kot smo takrat pisali v dnevnik. Korespondent je bil iz Anglije, G2FPU, na 7MHz. Dal sem mu raport 579, vrnil mi je 569. Oddajnik - izdelek pokojnega Otona Hudečka (takrat YU3FMA, pozneje YU3AB), z dvema elektronkama RL12P35, je delal samo na 7MHz, s poznejšimi dodelavami pa tudi na 3,5MHz, seveda samo v telegrafiji (CW). Sprejemnik je bil italijanski AR (SAFAR) s šestimi elektronkami. Prvi dan sem napravil samo to zvezo, bila je ena zjutraj po našem času in v oddajni sekciji sem se pojavil po opravljeni službi, ki je trajala do 24.00 ure. Zelo verjetno je bila to ena prvih zvez po izdanih dovoljenjih za operatersko delo. Morda me je kdo odrazil od tasterja, saj je bila to edina radioamaterska postaja za nas štirinajst operaterjev v sprejemno-oddajni sekciji »13. maj« v Ljubljani, s klicnimi znaki od YU3FMA do YU3FMN, ki je bil dodeljen meni. Bil sem torej zadnji v tej rundi klicnih znakov in edini, ki sem telegrafijo absolviral po II. svetovni vojni. Takrat se nisem zavedal, da bo radioamaterstvo moj spremljevalec skozi življenje in da bom tej dejavnosti posvetil velik del svojega prostega časa ter da bom tu srečal mnoge življenjske prijatelje.

Prve dni sem delal z Evropo, bil je tak pile-up, da kaj drugega ni bilo slišati. Tudi sprejemnik je imel bolj vojaški karakter z rahlo naglušnostjo in temu primerno selektivnostjo. Moja prva slovenska zveza je bil YU3FMG, Tone Brožič, zdaj S51BA. Takrat je dajal ime Jan, jaz pa sem bil Brane. Še danes ne vem, zakaj so nam svetovali, da ne dajemo svojih imen. Bil je pač povojni čas in v glavah pristojnih je bilo še precej strahu pred morebitno zlorabo radioamaterskega dela. 7. marca 1950 pa sem vzpostavil zvezo z YU1CAF, Feridom Sumanom iz Beograda, ki je v zvezi izrecno poudaril, da je to prva radioamaterska zveza Ljubljana-Beograd. Zaradi navala Evrope na novo (DXCC) državo je prvi DX padel šele 28. marca 1950, in sicer kar z ZL1HY, Nova Zelandija. Delal sem ga na 14MHz, iz ljubljanskega nebotičnika, kamor me je povabil Pavle Šegula, takrat YU3FLE, sedaj S51AL. V tej sekciji (klicni znaki YU3FLA-YU3FLG) so imeli sprejemnik BC312 in doma izdelan oddajnik, moči 50W, za 3,5, 7 in 14MHz.

In potem je bilo vsak dan bolje. Treme ni bilo več in počasi sem začel zbirati delane države. Ob peti obletnici osvoboditve Ljubljane, 9. maja 1950, smo v naši sprejemno-oddajni sekciji dobili zelo kvaliteten sprejemnik RCA AR88 (sedaj obnovljen v moji kolekciji) in radijsko postajo MKH. B, popularno »špijonko«, sicer na kristale, vendar tudi z obsegom za 14MHz. Čeprav je bilo kristalov malo, izhodna moč je bila 10W, z elektronko 6L6 v PA, je vsak CQ navrgel zvezo ali verigo zvez, saj smo bili YU prava redkost in za mnoge nova država. (Opomba urednika S59AR: Tudi takšno »špijonko« ima S53BH v svoji zbirki - fotografija na naslovnici.)

Kot YU3FMN sem delal do decembra 1951 in v tem času sem napravil 553 zvez. Danes bi bilo to za en dopoldanski kontest, toda takrat je bilo to kar veliko, saj je bila v klubu le ena postaja, zraven pa smo obiskovali še večerno šolo, opravljali službo v turnusu in še kaj, kar pritiče mladostnikom. Potem se prične delo z novim klicnim znakom - YU3BH, ki me je spremljal polnih 40 let in je po osamosvojitvi Slovenije dobil samo nov prefiks S5. Ob neki razprodaji starih postaj sem leta 1954 kupil »špijonko« AP4, na kristale, z 6L6 v izhodni stopnji oddajnika in tremi elektronkami v sprejemnem delu. Postavil sem prvo WINDOM anteno, in ker je bila lokacija majhne postaje kar na nočni omarici, so se zveze hitro množile. S to postajo sem napravil DXCC (100 držav) na 14 in 7MHz. To je bil za takratne prilike kar precejšen dosežek, saj je bilo držav mnogo manj kot danes. Potem je prišel na vrsto prvi oddajnik-samogradnja s popularno 807 v PA in trofejni sprejemnik TORN e.B., tam nekje leta 1958.

Kako smo takrat delali? V prvih letih izključno v telegrafiji, katero smo kar dobro obvladali. Zveze so bile »polne«, s QTH-jem, imenom in podatki za postajo, anteno, vreme in včasih še kaj. To je še danes zame edina prava radioamaterska zveza (razen v tekmovanjih), torej, da se v dnevnik dela vnesejo podatki o operaterju in radijski postaji, izmenjavi

QSL kartic in še kaj drugega, zanimivega o vzpostavljeni zvezi. In danes? Elektronska tehnologija je v tem času napravila neslučen razvoj. V mirne radioamaterske vode so prišli računalniki in povzročili v radioamaterskih komunikacijah pravo revolucijo. Tipkovnica in računalnik sta prevzela skrb za dnevnik, QSL kartice, preučevanje propagacij, iskanje novih DX-ov in tako dalje. In morda bodo računalniki kaj kmalu v praksi vzpostavljali Čradioamaterske« zveze kar sami, brez naše prisotnosti ob radijski postaji... Radioamaterjem torej ostane nabava postaje, računalnika, antene, skratka finance, in seveda primerno znanje za zagon računalnika in aplikacijo raznih programov, ki so v nekem smislu nadomestili preučevanje shem dobrih starih trocevnikov in enostavnih oddajnikov iz 60- in deloma 70-tih let preteklega stoletja. Kaj imamo v radioamaterstvu danes, je vsem nam dobro znano. Poleg dobrih stvari tudi mnoge slabe, kot v družbi nasploh. Tudi tu včasih vlada nasilje, namerne motnje, zmerjanje, in včasih tudi nepotrebno investiranje v velike moči oddajnikov. Na drugi strani pa tudi vrhunski rezultati in tehnologija, ki jo le redki med nami še lahko spremljajo. Kaj ostaja nam, ki nismo inženirji in tehniki? Enostavne gradnje malih oddajnikov (npr. »žebljarski« QRP TX), DC sprejemnikov ali pa celo kakšna gradnja z elektronkami. Zveze lahko vzpostavimo tudi s takšnimi skromnimi napravami, material za izgradnjo le-teh je skoraj zastoj, in celo vem, kako kaj deluje. Sam sem ob pomoči še enega nostalgika, Blaža Čermelja-S59NA, zgradil sprejemnik »super 7 tubes« za takrat klasične bande 80, 40 in 20m. Oddajnik - tudi na elektronke - pa je posnetek AO30, ki ga je daljnega leta 1959 ZRS organizirano gradila po konstrukciji Duška Burgerja, takrat YU3IB in danes S51IB. Letos bom kakšno zvezo napravil tudi s to sponinsko aparaturo, seveda samo v telegrafiji. Saj je končno telegrafija prvi digitalni prenos signalov, ali ne?

Kaj bo z radioamaterstvom v bodoče, v novem tisočletju, ne vem. Tisti, ki imajo ambicije, želje in denar, naj vodijo kolo napredka v tehnologiji tudi v tej ljubiteljski dejavnosti. Nam, s koreninami in skromnostjo, naj pustijo nekaj radijskega spektra, da delamo po svoje, CW, z malimi močmi oddajnikov in željo dobrega poznavanja tistega, kar vijačimo in vrtamo v svojih radioamaterskih kotičkih. Zraven pa morda še kakšna zbirka ali vsaj spominček iz obdobja naše klasične. Sam sem preko prijateljev in deloma boljšega trga zbral okoli 50 koncertnih sprejemnikov, izključno na elektronke. Dokazano najstarejši je letnik 1927. Morda je v zbirki še kaj starejšega, vendar dokaza za to nimam. Poleg tega pa sem zbral še preko 30 profesionalnih radijskih naprav, zopet izključno iz obdobja II. svetovne vojne in pozneje. Oživljanje takšnih starih primerkov, ki so desetletja mirovali, pomeni svojvrstven užitek, ko na primer star TORN e.B. zažvižga s polno močjo, kot je daljnega leta 1941 žvižgal pripadniku Wehrmachtu, kje pred Moskvo. Tudi takšen sprejemnik, TORN e.B., imam v svoji zbirki, kdaj pa kdaj mi žvižga (superreakcijski) in me spominja na zveze iz obdobja 50-tih let.

Današnji vrhunski radioamaterski dejavnosti manjka medijska publiciteta. Velika mednarodna tekmovanja privabijo več kot 10.000 radioamaterjev s celega sveta. To so tekmovanja, v katerih sodeluje največje število tekmovalcev ob istem času in na istem »igrišču« radijskega spektra. Zableva tudi velike fizične in finančne napore, za rezultate pa zvedo samo tekmovalci tedne, mesece ali celo leto po končanem tekmovanju. Kako to izboljšati oziroma zagotoviti publiciteto radioamaterskih tekmovalnih dosežkov?

Glede na najsodobnejše medsebojne komunikacije bi lahko radioamaterji poskrbeli, da bi po končanem tekmovanju svetovna javnost preko medijev, na primer v športni rubriki radijskega in TV dnevnika, že vedela za predhodne rezultate. Temu bi seveda bilo treba prilagoditi tekmovalna pravila in upoštevati dejstvo, da bodo mladi še rajši vstopali v naše vrste, če bodo videli, da ima naša dejavnost ustrezno medijsko publiciteto. Končno nas je v Sloveniji preko 5000, skupaj z družinskimi člani torej 15000 gledalcev TV dnevnika. Če naših dosežkov ne želi objavljati nacionalna radijska in TV hiša, bi ga morda drugi, POP TV, TV3...

Ali ne bi poskusili?

ZRS**Info... Info... Info...****IARU**Urejo: **Drago Grabenšek, S59AR**

Ob jubileju (1950-2000)

Januarja 1950 je končno prišla težko pričakovana odobritev: Zvezni odbor SRJ je ustanovil oddelke za sprejemno-oddajno tehniko (temu je odločilno botroval Janez Žnidaršič, ki je že oktobra 1949 odšel na novo službeno dolžnost v Beograd). Izvršni odbor ZRS je ustanovil takšen republiški oddelke (vodil ga je Oton Hudeček, ex YU3FMA, YU3AB) ter oddelka v ljubljanskem društvu (odgovorna sta bila Pavle Šegula, zdaj S51AL, in Inko Gerlanc, zdaj S51AC) in mariborskem društvu (Jože Flis, zdaj S51DJ).

Po navodilih iz Beograda so oddelki imeli sprejemno sekcijo in sprejemno - oddajno sekcijo (primo-predajna sekcija); zato potem dolga leta in marsikje še danes tudi pri nas izraz PPS.

Konec januarja 1950 je bil sprejet pravilnik o delu sprejemno - oddajnih sekcij SRI, ki je podrobno opredeljeval pogoje za ustanovitev in delovanje sekcij, klasifikacijo operaterjev (I, II. in III. klasa) in klicne znake amaterskih oddajnikov - kolektivnih in osebnih - z oznako prefiksa za Jugoslavijo po republikah: YU1 Srbija, YU2 Hrvatska, YU3 Slovenija, YU4 Bosna in Hercegovina, YU5 Makedonija in Črna Gora YU6.

Izvršni odbor ZRS je takoj poslal na SRJ predlog za začetek dela PPS v društvu Ljubljana (vključno s seznamom članov, ki so že dobro poznali telegrafijo in amaterski radijski promet). Delo sekcije je bilo dovoljeno 14. februarja 1950 (v arhivu ZRS je ohranjen dopis Zveznega odbora SRJ).

Določeni so bili klicni znaki za 20 operaterjev (in nekaj mesecev kasneje še za 19 operaterjev) v dveh »kolektivnih predajnih amaterov«: YU3FLA-YU3FLP v društvu Ljubljana in YU3FMA-YU3FMW pri Ministrstvu za notranje zadeve.

Ti operaterji so poslali v svet prve uradne YU3 signale v telegrafiji (nekateri so dobili dovoljenje za delo tudi v telefoniji; med prvimi Inko Gerlanc, Marijan Horn, Pavle Šegula in Zdravko Vežjak) in dobra polovica je bila zelo aktivna na radioamaterskih frekvencah. Vsi operaterji, ki so izpolnili posebne pogoje (določeno število zvez), so v prvi polovici leta 1952 dobili druge klicne znake iz serije YU3AA-YU3ZZ in večina je bila potem še dolga leta zvesta tasterju in mikrofonu.

Še danes pa so člani radioamaterske organizacije: S51AA-Janez Žnidaršič, S51AC-Inko Gerlanc, S51AL-Pavle Šegula, S51BA-Anton Brožič, S51CI-Vladimir Klavs, S53AW-Gojmir Blenkuš, S53BH-Anton Stipančič, S59AA-Franc Bogataj in 9A2CO-Marijan Horn.

Iskrene čestitke, OOT's!

Drago Grabenšek, S59AR

Obujanje spominov na prve radioamaterske zveze (v Ljubljani, 1999) - z leve: Tone Broš (ex YU3FMJ, YU3AV), Ivo Primc-S51DL (ex YU3DL), Marjan Markovič (ex YU3FMD, YU3AX), Janez Žnidaršič-S51AA (ex YU1CBC, YU1AA, YU3AA), Toni Stipančič-S53BH (ex YU3FMN, YU3BH) in Tone Brožič-S51BA (ex YU3FMG, YU3BA).

XXVIII. KONFERENCA IN HAMFEST ZRS

sobota, 8. aprila 2000
Otočec pri Novem mestu

Uradni sklic in građiva za konferenco bodo pravočasno poslana delegatom (objavljeno bo tudi v naslednji številki CQ ZRS), za informacijo širšemu članstvu tokrat objavljamo vabilo in obvestilo radiokluba Novo mesto.

Vabilo in obvestilo radiokluba gostitelja konference ZRS

Radioklub Novo mesto-S59DJR obstaja že od leta 1951, prvo radijsko dovoljenje pa je bilo izdano leta 1964. Kljub finančnim in prostorskim težavam je radioklub zgledno deloval in dosegel veliko odličnih rezultatov v slovenskem in svetovnem merilu. Trenutno radioklub združuje 60 članov, skupaj z sekcijo S59DXF in S59DFT. Poleg ostalih aktivnosti pa smo letos organizatorji XXVIII. Konference ZRS, kot radioklub gostitelj.

Na Dolenjskem in v samem Novem mestu že dolgo let ni bilo konference ZRS, zato se na ta dogodek še posebej pripravljamo. Novo mesto, po Valvasorju za Ljubljano najiminentnejše mesto na Kranjskem, je bilo ustanovljeno leta 1365. Z obzidjem utrjeno mesto je stalo na okljuku reke Krke, njegovo podobo pa še danes krasi kapiteljska cerkev, najstarejši in hkrati najlepši arhitekturni spomenik Novega mesta. Tudi v letu 2000 vam Novo mesto in okolica lahko veliko ponudita. Lahko obiščete staro mestno jedro in si ogledate muzejsko zbirko izkopenin iz keltske dobe. V okolici Novega mesta so znana termalna kopališča v Dolenjskih in Šmarjeških Toplicah, lahko obiščete samostan Kartuzije Pletcrje, se sprehodite po prekrasnih gričih Dolenjske in obiščete premmogce priznane vinske kleti in gostilne z dobro hrano. Ne bom našteval vsch znamenitosti, ki jih mnogi že poznate, in tudi tradicionalne gostoljubnosti Dolenjcev ne bom poudarjal.

Konferenca ZRS bo v soboto, 8. aprila 2000, na Otočcu pri Novem mestu, v Krkinem hotelu na Otočcu, ki se nahaja ob magistralni cesti Ljubljana - Obrežje, pet kilometrov od Novega mesta. Na dan konference bodo naši člani že od jutranjih ur aktivni na simpleks frekvenci 145.450 MHz, na repertorju S55VNM-R2, frekvenca 145.650 MHz, in na RU 388. UHF repertor na Mirni gori ter na mobilni frekvenci 145.500 MHz.

Sam dostop do mesta konference bo tudi primerno označen. Udeleženci konference in hamfesta, ki nimajo lastnega prevoza, lahko pridejo z avtobusom ali vlakom v Novo mesto. Za njih bomo organizirali prevoz do Otočca, po prejšnji najavi, ali po javljanju preko radijske postaje. Od 10.00 ure dalje si bodo udeleženci lahko ogledali prikaz radioamaterske televizije - ATV, amaterskega radiogoniometriiranja - ARG in druge spremljajoče dejavnosti. VSI UDELEŽENCI NAJ PRINESEJO S SABO TUDI SVOJO ALI KLUBSKO QSL KARTICO, ki jim bo mogoče prinesla prijetno presenečenje. Kosilo ne bo posebej organizirano, ker je na samem prizorišču in v bližnji okolici veliko prijetnih lokalov s hrano in dobro strežbo. Participacija za večerjo na hamfestu znaša 1.500 SIT in jo boste poravnali ob prihodu in prijavi pred konferenco. Vsi prijavljeni udeleženci hamfesta bodo prejeli tudi priložnostno darilo, ki ga podarja radioklub S59DJR. Prenosišče z zajtrkom ali vikend paket vam omogočajo Hoteli Otočec-Krka Zdravilišča po ugodnih cenah, kjer bo tudi konferenca. Vsi radioamaterji imajo v tem terminu še poseben 10% popust in ostale ugodnosti ob koriščenju njihovih uslug (tenis, savna, kopanje v zaprtim bazenu, diskoteka, čolnarjenje, ribolov, igralnica...).

Konferenca se bo pričela ob 14.00 uri, po konferenci pa bo HAMFEST v restavraciji Tango, kjer nas bo zabaval ansambel Objem. Hamfest se bo pričel ob 19.00 uri, kjer bo poleg večerje, plesa in srečelova, tudi podelitev nagrad za KV prvenstvo ZRS 1999. Čaka nas torej prijetno druženje in mi vas pričakujemo v čimvečjem številu.

INFO ZA UDELEŽENCE KONFERENCE IN HAMFESTA ZRS:

1. Za informacije ter prijave za prenočišča pokličite Krkina Zdravilišča na tel. (068) 75-701 ali (068) 75-700 in povejte, da ste radioamaterji (dodatni popust).
2. Za dodatne radioamaterske informacije pa pošljite info na S50BOX/S51WC, ali pokličite predsednika radiokluba S59DJR - Franc Vide, S51WC (068) 23-904 (doma).
3. Poglejte si tudi spletno stran S59DJR na internetu, kjer bodo vse dodatne informacije: <http://lea.hamradio.si/S59DJR>

Za radioklub Novo mesto
predsednik
Franc Vide, S51WC

Priprava novega zakona o telekomunikacijah

Ministrstvo za promet in zveze - Urad za pošto in telekomunikacije pripravlja spremembo oziroma nov zakon o telekomunikacijah, ki naj bi bil sprejet do sredine tega leta. Pri oblikovanju besedila zakona, v členih, ki zadevajo radioamatersko organizacijo in njeno članstvo, je uspešno sodelovala tudi Zveza radioamaterjev Slovenije. Zakaj, kako, predloge ZRS in besedilo predloga novega zakona o telekomunikacijah si lahko ogledate na internetu:

<http://www.sigov.si/mpz/> ali <http://www.sigov.si/mpz/4pod/6/6k-6-u.html>

IZPITNI ROKI ZA AMATERSKE OPERATERJE

Po pravilniku o izpitih za amaterske operaterje (glasilo CQ ZRS, številka 2/97, aprila 1997) objavljamo za kandidate, ki ne bodo obiskovali organiziranih tečajev v radioklubih, naslednje izpitne roke:

1. rok: 11. aprila 2000,
2. rok: 6. junija 2000,
3. rok: 12. septembra 2000,
4. rok: 14. novembra 2000.

Izpitni bodo predvidoma v Ljubljani, kandidati lahko dobijo vse podrobnejše informacije na sedežu ZRS - info: Drago Grabenšek, S59AR, sekretar ZRS/koordinator izpitne komisije ZRS (telefon 061/222-459, e-mail: S59AR@hamradio.si).

CALLBOOK ZRS

NA DISKETI

ZA ČLANE ZRS BREZPLAČNO!

To je naslovnik slovenskih amaterskih radijskih postaj članov ZRS (ključni znak, ime in priimek oziroma ime/naziv radiokluba, naslov ter oznaka za QSL biro).

Dobite ga na ZRS osebno ali po pošti (3,5" formatirana disketa). Če ga želite dobiti po pošti, pošljite disketo in frankirano ovojnico s svojim naslovom.

Poskrbite za čvrsto embalažo!

SILENT KEY SILVO HRAST, S51CC

Konec decembra lani je zaključil svojo plodno, dinamično in odmevno življenjsko pot Silvo Hrast-S51CC (ex YU3CC), eden od soustanoviteljev slovenske radioamaterske organizacije, sep-

tembra 1946, ko je bil član prvega Republiškega odbora za radioamaterstvo.

Letnik 1921, rojen v Trstu, elektrotehnik, udeleženec NOB od leta 1941 - tehnična služba/vezist, po osvoboditvi na odgovornih mestih, Inštitut za elektrovezje, Vinča, generalni direktor ISKRE, republiški sekretar za industrijo, zvezni poslanec... Vse to je bil Silvo, odličen organizator in iskričast sogovornik.

Po upokojitvi se je sredi 70-ih let ponovno aktiviral v radioamaterski organizaciji (YU3CC, osvojil je 5B DXCC), bil je član izvršnega odbora ZRS in podpredsednik ZRS. Silvo je imel izredno žilico za konstruktorstvo, bil je poln idej in mnogo jih je tudi uresničil.

Silvo, slovenski radioamaterji, še posebno oldtimerji, te bomo ohranili v lepem spominu.

Drago Grabenšek, S59AR

V SLOVO ARTURJU ŠTRUKLJU - S56JGW

Pred božičnimi prazniki nas je prizadela vest, da se je Artur Štrukelj-S56JGW za vedno poslovil od nas. Prijatelji in znanci smo vedeli, da je njegovo zdravje pešalo, vendar smo vseeno upali, da bo uspel premagati zahrbtno bolezen. Žal smo se zmotili. Odšel je v šestdesetem letu, potem ko je izpolnil mnogo ciljev, ki sta jih predenj postavila življenje in čas, v katerem je živel. Ob slovesu v Vipavskem Križu se je zbralo veliko ljudi, ki so ga cenili in poznali.

V vrste radioamaterjev ga je kot zrelega človeka privedlo zanimanje za tehniko in možnosti sporazumevanja, ki jih nudijo radioamaterske zveze. Zaradi svojih organizacijskih sposobnosti in ugleda, ki ga je užival med nami, je kmalu postal predsednik Radiokluba Ajdovščina-S53AAN. Bil je stebec našega kluba, ki je vedno skrbel za pravično in pošteno delitev dela med člani. Z njegovo pomočjo smo uspešno rešili vse naloge, ki smo si jih zastavili. Znal je prislusniti človeku v težavah in se ustrezno odzvati težavam, ki jih je narekoval čas. Na radijskih valovih je bil olikan in uvideven. Zveza z njim je pomenila prijateljski klepet ali pa strokovni pogovor o tehničnih problemih in pogojih za delo. Tako je imel med nami in v sosednjih državah mnogo prijateljev, ki so ga radi poslušali in izmenjevali izkušnje z njim.

Našemu radioklubu je vtisnil neizbrisen pečat. Težko bomo zapolnili vrzel, ki je ostala za njim. Njegova dragocena življenjska spoznanja nam bodo vsem, ki smo ustvarjali in delali z njim, v pomoč pri razvijanju in doseganju nadaljnjih ciljev. Pogrešali ga bomo. Zavedamo se njegovega prispevka v razvoju naše dejavnosti. Zavezujemo se, da bomo njegovo delo nadaljevali in ga tako za vedno ohranili v svojem spominu.

Člani in prijatelji Radiokluba S53AAN, Ajdovščina